

Posudek na diplomovou práci Petry Kuřeové (oponent)

Diplomantka ve své práci dílo a osobu Vojtěcha Rakouse, resp. Adalberta Östreichera umně zasazuje do dobového literárního kontextu. Kromě protižidovských heterostereotypů (např. Kosmák či Mrštík) si autorka totiž také všímá autostereotypních obrazů Žida v povídkách mladších českožidovských autorů jako M. Lederera, Vohryzka, Gutha. Velmi cenné je její konstatování, že se jedná o autory, kteří pocházejí z českého vesnického prostředí, tedy ne z větších měst či Moravy. Ve svých teoretických rozvahách se zabývá pojetím idyly či českou tradicí tzv. humoresky.

Zdařilou analýzu bohužel snižuje občas vynechaná citace (např. u odkazu na Ledererovy povídky – s. 28, nebo povídku Boženy Benešové – s. 73). V některých případech autorka zřejmě došla k závěrům, které již byly publikovány dříve, a tedy je škoda, že neuvádí také odborné zdroje a nevymezuje se vůči nim, nebo je nepotvrzuje. Na s. 77 paralely s Ledererovou povídkou „Přeasimiloval se“ jsou zmíněny již v CiB na s. 162 či 193. V tomto případě se navíc u Kuřeové jedná o parafrázi, resp. téměř citát: „[...] obzvlášť pokud se výchozí situace adepta příliš liší od poměrů skupiny, do níž se chce začlenit, a asimilace proběhne v příliš krátké době.“ (Kuřeová, s. 77). Srov.: „Zvláště pokud se výchozí situace jejich adeptů příliš liší od poměrů skupiny, do níž se chce začlenit, a asimilace proběhne v nepřírodně krátké době [...]“ (Fottová; CiB, s. 162). Podobně případ parafráze ve třetím odstavci na s. 54 (Kuřeová), srov. s druhým odstavcem závěru (CiB; Balík, s. 194). Bylo by chybou, pokud by takový přístup měl být metodou psaní kvalifikačních prací.

Na druhou stranu je třeba vyzdvihnout jak autorčin přehled v Rakousově publicistické a beletristické tvorbě publikované knižně i časopisecky, tak i v odborné literatuře týkající se Rakousova díla. O tom mj. svědčí i rozsáhlý seznam literatury. Vhodné je také propojení analýzy postavy Žida s teorií postavy Daniely Hodrové (postava-definice, postava-hypotéza či „vnější“ a „vnitřní“ tělo postavy).

Přehledně a mnoha příklady dokumentovaná je analytická část týkající se jednotlivých židovských typů. Kladně hodnotím autorčino dělení na postavu českožidovského vlastence a buditele, která je podle ní typická pro počáteční Rakousovo tvůrčí období, a postavu přirozeně asimilovaného českého Žida, který se vyskytuje v jeho pozdějších textech (s. 70 a 84). Cenný je rovněž postřeh ohledně postavy Čechožidovky-vlastenky, která jako postava-definice představuje zásadní impulz pro přeměnu mužské postavy-hypotézy (českožidovské uvědomění). (s. 69) Autorka mohla tento moment zdůraznit rovněž v závěru práce.

Přestože lze diplomantce vytknout některé nedostatky, lze konstatovat, že se Petře Kuřeové podařilo napsat přehledný, stylisticky zdařilý text s minimem překlepů a pravopisných chyb. Její diplomová práce předkládá inspirativní podněty, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat známkou „velmi dobře“.

Dotazy:

Autorka se příliš nepozastavuje nad souborným vydáním z roku 1938. V čem se od vydání z roku 1926 liší? Mohla by ho pro svou práci brát jako výchozí?

Zamýšlela se autorka (s. 68), jakou roli hraje v Červinkově putování Erec Israel (pov. Světoobčan)? Nota bene, když rodná ves je jeho země zaslíbená?

Přiklání se autorka k Ledererovu či Kafkovu tvrzení, že Rakous spíše než umělce představuje insitního autora? Proměňuje se jeho autorská pozice v čase?

1. 9. 2018

Štěpán Balík